

Česká školní inspekce

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

ÚVOD¹

První vlna Mezinárodního šetření o vyučování a učení (TALIS) byla v roce 2008 prvním rozsáhlým šetřením OECD zaměřeným na učitele, podmínky, ve kterých pracují, a prostředí, v jakém se školní výuka v zemích zapojených do šetření odehrává. Druhá vlna šetření TALIS (TALIS 2013) si klade za cíl pokračovat v této tradici a poskytnout zemím či dílčím regionům zapojeným do šetření (ať již členskými zeměmi OECD či nečlenskými ekonomickými celky) aktuální informace z oblasti podmínek výuky a prostředí, ve kterém probíhá učení, jež by bylo možné porovnávat a využít při tvorbě politických strategií.

Mezi priority všech školských systémů patří úspěšný nábor učitelů, jejich udržení v profesi a zajištění profesního rozvoje. Proto šetření TALIS zkoumá, jak je práce učitelů uznávána, oceňována a hodnocena, a navíc posuzuje, do jaké míry jsou uspokojeny potřeby učitelů v oblasti profesního vzdělávání. Šetření poskytne rovněž vhled do přesvědčení učitelů a jejich postojů k výuce s jakými přicházejí do třídy a také do vyučovacích praktik, které zde uplatňují. Při utváření optimálního prostředí pro výuku a učení hraje dále důležitou roli vedení školy. Šetření TALIS proto popisuje roli školního vedení a věnuje bližší pohled tomu, jaké podpory se od něj učitelům dostává. Nakonec zkoumá i míru, do jaké různé faktory souvisejí se spokojeností učitelů v zaměstnání a se subjektivně vnímanou vlastní zdatností učitelů.

Záměrem tohoto koncepčního rámce je podat stabilní základy pro příští vlny šetření TALIS, přestože je žádoucí, aby se samotná podoba šetření TALIS a jeho analytický rámec vyvíjely a přizpůsobovaly změnám ve společnosti a v oblasti vzdělávání. V koncepčním rámci by tedy měla být v budoucnu rovnováha mezi stabilitou a inovacemi, jakož i mezi otázkami, které jsou speciálně sestavené pro daný cyklus, a obecnějšími tématy.

Ve snaze zdokonalovat šetření TALIS a zároveň udržet návaznost byla pro druhou vlnu tohoto šetření přijata nová pravidla. Zároveň však byla mnohá témata, škály a indikátory z šetření TALIS 2008 zachována. Tento přístup poslouží dvojímu účelu – možnosti sledování trendů a zkoumání aktuálních otázek z oblasti vyučování a učení.

Pro dosažení různých záměrů šetření TALIS je důležité dobře sestavit jeho koncepční rámec. Na tvorbě prvního koncepčního rámce šetření TALIS spolupracovali experti na Indikátory systému vzdělávání (Indicators of Education Systems – INES) z networku A (zaměřeného na výsledky vzdělávání) a networku C (zaměřeného na prostředí výuky a organizaci školy). S druhou vlnou šetření TALIS bylo zapotřebí koncepční rámec dále rozvinout a rozšířit. Aktualizovaný koncepční rámec vychází z předchozího koncepčního rámce a nastiňuje záměr a cíle šetření. Aby bylo šetření TALIS založené na pevném teoretickém podkladu, byl do něj také zařazen přehled důležitých současných teorií a výzkumů zabývajících se vyučováním a prostředím výuky. Tyto poznatky pak byly využity pro vytvoření různých dimenzí, témat a indikátorů, kterým země účastníci se šetření TALIS přisoudily vysokou politickou prioritu a které poskytují organizační a koncepční podporu šetření TALIS.

¹ Struktura koncepčního rámce šetření TALIS 2013 byla navržena podle koncepčního rámce pro dotazníky o zázemí užívané v šetření PISA 2012 (EDU/PISA/GB(2010)23). Přestože lze v těchto dokumentech nalézt některé shody v obsahu, byl koncepční rámec šetření TALIS 2013 sestaven s ohledem na kontext tohoto šetření.